

IN MEMORIAM JULES VAN ACKERE (8. 2. 1914 - 3. 2. 2008)

Op 3 februari 2008 overleed te Ukkel de letterkundige, essayist, cultuurhistoricus, hoogleraar, musicoloog en componist Jules Van Ackere. Hij was een eminent voorbeeld van een universele geest met een grote eruditie en een niet aflatende drang naar kennis,inzicht, artistiek inleven en naar communicatie van zijn ervaringen door woord en geschriften.

Jules van Ackere werd op 8 februari 1914 te Heule geboren. Na zijn humaniora aan het Sint-Aloysiuscollege te Menen zette hij zijn hogere studies voort aan de Rijksuniversiteit te Gent. In de verschillende studierichtingen die hij aldaar volgde is er een duidelijke lijn te herkennen, nl. een evolutie gaande van de positieve wetenschappen naar de menswetenschappen en ten slotte naar de kunst en de muziek. Eerst studeerde hij natuur- en geneeskundige wetenschappen. Ofschoon hij zowel in de drie kandidatuursjaren als in het eerste doctoraat(1935) grote onderscheiding behaalde, toch hield hij de verdere studie van de geneeskunde voor bekeken. Wel bleef hij nog gedurende twee jaar hulp-assistent aan het Pharmacologisch Instituut van Nobelprijswinnaar professor Corneel Heymans. Intussen oriënteerde hij zich naar de faculteit Wijsbegeerte en Letteren en promoveerde hij er in 1939 tot licentiaat in de Romaanse filologie, alweer met grote onderscheiding. En die evolutie gaat verder: over geneeskunde en filologie belandt hij nu in het terrein van de kunst en de muziek, steeds te Gent, maar nu in het Koninklijk Muziekconservatorium. Van 1935 tot 1937 volgde hij er piano bij Gabriël Metdepenninghen (1877 - 1957) en muziektheorie, harmonie en contrapunt bij Prosper van Eechaute (1904 - 1964). Zijn studieperiode rondde hij af met een verblijf aan de universiteit te Firenze alwaar hij de vakken kunstgeschiedenis en Italiaanse linguïstiek volgde.

Romaans filoloog zijnde was Jules van Ackere tussen 1945 en 1959 leraar Frans aan de Koninklijke Athenea van Tienen en Mechelen, evenals een tijdlang in Antwerpen. In 1959 werd hij docent Italiaans aan de Handelshogeschool Sint-Ignatius te Antwerpen(tot 1965) en van 1965 tot 1983 was hij hoogleraar Italiaanse taal- en letterkunde aan de UFSIA (Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen, in de Romaanse afdeling).

Tal van onderscheidingen vielen Jules van Ackere te beurt. Hij was o.m. Officier in de Leopoldsorde, Grootofficier in de Orde van Leopold II, Grootofficier in de Kroonorde en Cavaliere dell'ordine della Stella della Repubblica Italiana. In 1986 werd hij geassocieerd lid van de Koninklijke Vlaamse Academie (Klasse van de Kunsten) en in 1989 eregeassocieerd lid.

Jules van Ackere publiceerde tal van literaire essays, hoorspelen en verhalen, studies over de Italiaanse Renaissance en de Barok en over de Duitse en de Italiaanse poëzie en literatuur, o.m. over Francesco Petrarca, Gabriele D'Annunzio en Luigi Pirandello.

Hij was jarenlang recensent bij De Standaard en het Festival van Vlaanderen. Ook werkte hij mee aan encyclopedieën zoals Die Musik in Geschichte und Gegenwart en de ~~Algemene~~ Muziekencyclopedie en aan tijdschriften als *Kultuurleven*, *Streven*, *Dietsche Warande* en *Belfort, Vlaanderen, Muziek en Woord* en *Sabam*. Met zijn opgemerkte radiolezingen hielp hij ijverig mee aan de verbreiding van de moderne muziek;

Zijn bijzondere belangstelling ging nochtans uit naar de muziek. Ongeveer de helft van zijn zestig grote publicaties zijn eraan gewijd. Vooral de Franse impressionisten Debussy en Ravel genoten zijn voorkeur. maar ook anderen kwamen aan bod zoals uit de volgende titels blijkt : De Kwartettencyclus van Beethoven(1935), Beethoven en de Romantiek (in: *Uren van Schoonheid*, 1960), Schubert en de Romantiek(1963), De vokale muziek van Brahms(1992), Igor Stravinsky(1954), Frederick Delius(1984), De liederen van Hugo Wolf(1991) en Béla Bartóks Concertos (1963). Van Ackere behandelde ook algemener onderwerpen uit de muziek, zoals *Muziek van onze eeuw, 1900-1950* (1954, derde druk 1994), *L'Age d'or de la musique française*(1967), *De Leie in de muziek*(1967), *de moderne Weense school*(1978), *Muziek, menselijk document*(1979), *Van Bach tot De Jong*(1985) Over dit eerste werk, Muziek van onze eeuw, getuigde wijlen confrater en musicoloog René Bernard Lenaerts : " Van Ackere bezit een eruditie die eerbied afdwingt: steeds gaat hij uit van de partituur; de meeste van deze werken heeft hij doorgemaakt en overwogen. Zijn veelzijdige cultuur stelt hem in staat ook de secundaire esthetische waarden (literatuur; wijsgerige, sociale en politieke stromingen; andere kunstsoorten) in zijn onderzoek te betrekken en daardoor zijn oordeel te verdiepen ".

Vooral het esthetische aspect van de muziek kon hij als filoloog als geen ander op een ongedwongen, geestdriftige en gevoelige wijze en in een vloeiende en lyrische taal verwoorden.

Zijn publicaties over muziek behoren nu eens tot het domein van de gespecialiseerde studies, dan weer tot het vulgariserende; Men kan Van Ackere een musicograaf maar evenzeer een musicoloog noemen.

Het is vooral de musicograaf die in het begin van zijn loopbaan een drietal werken publiceerde, men zou ze bijna een trilogie kunnen noemen, nl. Inleiding in de meesterwerken van het klavier (1943, vijfde druk 1989), Eeuwige muziek: een inwijding in de meesterwerken der orkestliteratuur (1944, zevende druk 1989) en De intieme vormen der muziek: de kamermuziek en het lied (1947, vierde druk 1989. In de vijftiger jaren van de vorige eeuw waren ze voor de niet muzikaal-technisch geschoolde luisteraar of "muziekliefhebber" een bijzonder dankbaar middel om toch enigszins binnen te dringen in de wereld van de zgn. ernstige muziek. In hun genre waren het echte sukseswerken, die trouwens elk verschillende uitgaven kenden, gaande van 1943 tot 1989. Verschillende werken van hem zijn trouwens vertaald in het Engels, het Duits, het Frans en het Indonesisch. Volgens wijlen confrater Marcel Boereboom beschikt Jules van Ackere over het merkwaardig talent het muziekfenomeen en de esthetische belevenis ervan in een levendige bewoording te omschrijven en tevens te beschrijven met overtuigende technische grondigheid. Hij heeft een "betoverende pen". Zijn taal is in haar harmonieuze uitgewogenheid en zuivere uitdrukking zelf als een soort muziek".

Minder bekend is het feit dat Jules van Ackere ook de componist was van een aantal kamermuziekwerken en liederen.

En met dit laatste aspect, het muzikaal creatieve is de kringloop afgesloten : van de fysica, over de filologie naar de muziekesthetica en ten slotte naar de muzikale creativiteit.

Het leven en de persoonlijkheid van Jules van Ackere zou men kunnen omschrijven als een onvoorwaardelijk en gedreven zoeken en meedelen van schoonheid in al haar verschijningsvormen.

BERNARD HUYS